

ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Проблема покращення системи оподаткування на даний час є дуже актуальною, це відбувається через перехід світового суспільства до нової моделі інноваційного економічного розвитку, енергозберігаючого виробництва тощо. В Україні доходи від оприбуткування підприємства становлять велику частку в загальному обсязі доходів бюджету, а оподаткування фінансових результатів дозволяє створювати систему економічних заохочень для рівномірного розвитку національної економіки [4].

Питанням обліку податку на прибуток присвячені праці Мелень О. В. [1], Волошенюк І. Є. [2], Жаворонок А. В., Жиряда К. В. [4], Тредіт В. Є. [5] та інших. Фахівці вивчають позитивні та негативні зміни у законодавстві, доречність та ефективність змін та їх запровадження. Більшість науковців вважають, що саме досвід європейських країн має стати основою для розбудови вітчизняної податкової системи. Учені заклали теоретико-методологічну основу для активізації податкових реформ, пропозицій і рекомендацій щодо теорії та методології бухгалтерського обліку податкових розрахунків. Однак, актуальною залишається потреба в систематизації наукових розробок щодо організації обліку розрахунків з податку на прибуток.

Податок на прибуток підприємств є одним з основних бюджетоутворюючих податків, але надмірне податкове навантаження мотивує платників шукати законні способи оптимізації оподаткування, розвиває тіньовий сектор, збільшує корупційні прояви, тощо. Ніякі інші податки, у тому числі і прямі, не мають такої залежності від кінцевих результатів діяльності суб'єктів і громадян, як цей податок [1].

Розрахунок суми податку на прибуток, на яку виникає зобов'язання перед бюджетом, здійснюється за правилами податкового законодавства. У той же час бухгалтерський облік повинен мати інформацію про фінансовий стан підприємства та результати його діяльності незалежно від правил та вимог податкового законодавства, а сучасні трансформації механізму справляння податку на прибуток потребують нового підходу до аналізу порядку його нарахування й сплати, який доцільно здійснювати з метою обґрунтування шляхів його удосконалення [2].

Зобов'язання перед бюджетом з податку на прибуток формуються відповідно до Податкового кодексу України, що визначено у розділі III «Податок на прибуток підприємств» (ст. 133-142) [3]. Проте в кодексі жодного визначення податку ми не знайдемо.

Податок на прибуток – це прямий податок, який підприємства сплачують з прибутку, отриманого від реалізації продукції (робіт, послуг), нематеріальних активів, основних засобів, валютних цінностей, цінних паперів та інших видів цінностей, із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій [4].

В Україні податок на прибуток підприємства діяв ще до впровадження Податкового кодексу, він введений у 1991 р. нормами Закону України «Про систему оподаткування». З 1992 по 1994 рр. стягувався податок на дохід підприємств, а з 1995 р. удруге перейшли до оподаткування прибутку.

Облікові дані для оподаткування повинні відображати: порядок формування суми доходів і витрат; порядок визначення частки витрат, що враховуються для цілей оподаткування в поточному податковому (звітному) періоді; суму залишку витрат (збитків), що підлягає віднесенню на витрати в наступних податкових періодах; порядок формування сум створюваних резервів; суму заборгованості за розрахунками з бюджетом з податку [2].

Необхідно відмітити, що порядок визначення суми прибутку з метою його оподаткування недостатньо гармонізовано з обліковими правилами обчислення прибутку підприємств, не дивлячись на те, що з прийняттям Податкового кодексу України було проведено велику роботу щодо такої гармонізації.

Формування показників податкової звітності, а також митних декларацій на підставі даних, які не підтвердженні документами забороняється платникам податків. Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій є підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій. Вони повинні бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо не можливо це здійснити, то первинні документи будуть складені після даної операції. На підставі даних фінансової звітності платника податків об'єкт оподаткування повинен розраховуватися, у зв'язку із чим органам податкової системи надано право робити перевірку правильності ведення бухгалтерського обліку для податкових цілей.

Волошенко І. Є. для узагальнення даних з метою проведення необхідного аналізу і як реєстру аналітичного обліку податку на прибуток пропонує використання відповідної відомості. Запропонований реєстр аналітичного обліку сприятиме певній систематизації даних та є необхідним для достовірного і точного відображення податку на прибуток у фінансовій звітності.

Завдання контролю правильного обчислення податкової бази з податку на прибуток для системи оподаткування та розрахунку величини податку на прибуток є завданнями більш високого рівня, ніж завдання контролю правильності кваліфікації, визнання й оцінки будь-якого виду доходів або витрат, їх прийняття для цілей обчислення податкової бази [2].

Жаворонок А. В., Жиряда К. В. пропонують розробити відомість, яка використовуватиметься на підприємстві для спрощення обліку, обчислення та сплати податку на прибуток. Ця відомість може містити такі розділи для ведення аналітичного обліку податку на прибуток: прибуток; постійні різниці; тимчасові різниці; податок на прибуток [4].

Механізм оподаткування підприємств податком на прибуток постійно зазнає змін, які покликані на зближення податкового і бухгалтерського обліку, а також спрощення облікових процедур, зокрема об'єкт оподаткування податком на прибуток підлягає визначенню на підставі даних бухгалтерського обліку шляхом коригування фінансового результату до оподаткування, визначеного у фінансовій звітності, на різниці, які збільшують або зменшують фінансовий результат до оподаткування, а саме: амортизації необоротних активів, резервів (забезпечень), обмежень окремих видів витрат та преференцій тощо [5].

Отже, податок на прибуток займає важливе місце в обліковій діяльності підприємств. Саме тому необхідно забезпечити створення таких умов, які дозволять збільшити контроль за обліковим процесом і його сплатою, одночасно спростивши його.

Список використаних джерел

1. Мелень О. В. Актуальні питання оподаткування прибутку / О. В. Мелень, С. В. Лукаш // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». – 2013. – № 67. – С. 107–111. – (Серія «Технічний прогрес та ефективність виробництва»).
2. Волошенко І. Є. Удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з податку на прибуток / І. Є. Волошенко // Ефективна економіка. – 2017. – № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5701
3. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Жаворонок А. В., Жиряда К. В. Податок на прибуток підприємств: оптимізація адміністрування і обліку / А. В. Жаворонок, К. В. Жиряда // Фінансові дослідження. – 2018. – № 1 (4) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>
5. Тредіт В. Є. Податковий облік податку на прибуток підприємств за новими правилами / В. Є. Тредіт // Агросвіт. – 2015. – № 8. – С. 41-45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_8_9